وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

| **ســـرایش؛** رسـانه‌ی الکترونیک | ۳۰ صفحه |
| آذر مـــاه ۱۳۹۹ | ســـال اول | شـــماره ۵ |
اداره روابـط عمومـی و امور بین‌الملل

سند تحول آموزش و پرورش باید با تبیین صحیح و تنظیم و اجرای برنامه جامع عملیاتی، زمینه‌ساز پرورش چنین افرادی شود.

سیدعلی خامنه‌ای
۱۱ شهریور ۱۳۹۹

فهرست

مهم‌ترین اقدامات سازمان پژوهش در دوران همه‌گیری ویروس کووید ۱۹ — ۴

نرم‌افزار کتاب‌خوان «بوفه» توسط انتشارات مدرسه ارائه شد — ۸

دلالت‌های بیانیه گام دوم انقلاب و برنامه‌ریزی درسی — ۹

راهنمای نشریات علمی دارای اعتبار — ۱۸

فرهنگ مدرسه و فرهنگ خانواده و بررسی تاثیرات آن بر یکدیگر در بستر شیوع بیماری‌های همه‌گیر — ۲۱

سامانه باشگاه معلمان مولف راه‌اندازی می‌شود — ۲۶

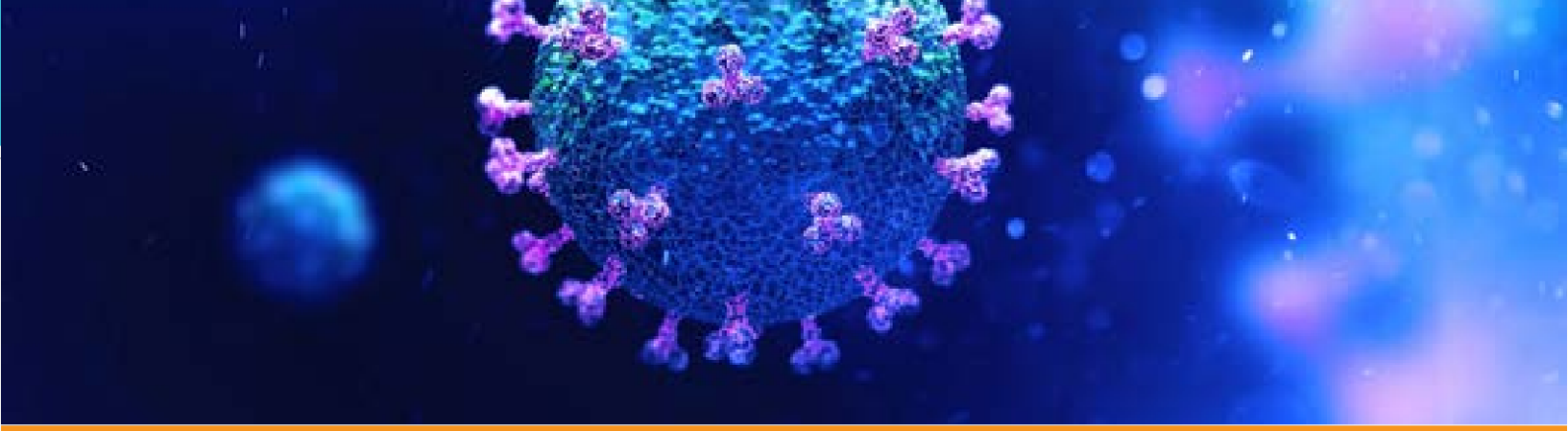

مهم‌ترین اقدامات سازمان پژوهش در دوران همه‌گیری ویروس کووید ۱۹

محمد حسن نژاد

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی در زمان همه‌گیری ویروس کووید ۱۹ (کرونا) اقدامات متعددی انجام داده که شاید مهم‌ترین آنها تولید راهنماهای برنامه درسی آموزش ترکیبی در وضعیت (زرد و قرمز) و تولید محتوای مجازی در شبکه رشد با هدف ایجاد دسترسی آسان به محتوای درسی و کمک درسی و مهارتی باشد.

به گزارش روابط عمومی و امور بین‌الملل سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، ۳۰ بهمن ماه ۹۸ ابتلای دو نفر در قم به کرونا تائید شد و از همان روز تعطیلی مدارس نیز به اجبار آغاز شد. ابتدا مدارس قم به مدت یک هفته تعطیل شد و یک هفته بعد نیز تمام مدارس کشور را به تعطیلی کشاند. با ادامه‌دار شدن همه‌گیری کووید ۱۹ در کشور، وزارت آموزش و پرورش به‌عنوان یکی از بزرگترین بخش‌های اجتماعی و فرهنگی کشور و در جهت جامه‌ی عمل پوشانیدن به وظیفه‌ی خود در پوشش حداکثری مخاطبان، با بسیج نزدیک به یک میلیون نفر پرسنل خود در بیش از ۱۰۵ هزار واحد آموزشی در ۷۶۰ نقطه‌ی جغرافیایی کوشید در امر خطیر تعلیم و تربیت حدود ۱۵ میلیون نفر جمعیت لازم‌التعلیم کشور اهتمام ورزد تا در اجرای اصل سی‌ام قانون اساسی مبنی بر فراهم سازی وسایل آموزش و پرورش رایگان برای همه مخاطبان خود را تا پایان دوره متوسطه؛ سعی کند ضمن رعایت کلیه پروتکل‌های بهداشتی نسبت به گسترش چتر آموزش برای کلیه دانش‌آموزان در مقاطع مختلف تحصیلی متناسب با تمامی شرایط و وضعیت‌ها اقدام نماید.

در این راستا و در جهت تسهیل فرایند یاددهی ـ یادگیری بخش‌های مختلف سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی اقدامات مهمی را انجام داده‌اند که در این گزارش قصد داریم به آنها بپردازیم.

معاونت برنامه‌ریزی درسی و تولید بسته‌های تربیت و یادگیری

معاونت برنامه‌ریزی درسی و تولید بسته‌های تربیت و یادگیری سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی در دوران شیوع ویروس منحوس کرونا، ۹ اقدام شامل تولید ۶ جلد راهنمای برنامه درسی در شرایط زرد و قرمز ویروس کووید ۱۹ شامل ۲ جلد برای دوره‌های ابتدایی، متوسطه اول، ۲ جلد متوسطه دوم نظری، ۱ جلد متوسطه دوم فنی - حرفه‌ای و ۱ جلد کاردانش»، تولید ۲۰۰ کتاب الکترونیک برای تمام کتاب‌های دوره ابتدایی و متوسطه اول و متوسطه دوم نظری و بخشی از متوسطه فنی‌وحرفه‌ای و کاردانش، تهیه الگوی جامع تولید برنامه درسی و محتوای

الکترونیک برای همه دوره‌ها و رشته‌ها، تولید حدود ۳ هزار دقیقه فیلم الگوی تدریس مجازی برای دوره‌های ابتدایی و متوسطه نظری، اختصاص ۲۰ درصد از مطالب مجلات رشد کودک و نوجوان به موضوع کووید ۱۹، تولید بیش از ۲هزار دقیقه، ۲۵ فیلم متناسب با رشته‌های فنی‌وحرفه‌ای و کاردانش، توسعه شبکه‌ی ملی رشد شامل راه‌اندازی مرکز یادگیری معلم (آموزش‌های مجازی مورد نیاز معلمان برای شرایط کرونایی و توسعه سواد رسانه‌ای آنان)، را انجام داد.

معاونت توسعه منابع و پشتیبانی

در معاونت توسعه منابع و پشتیبانی سازمان پژوهش در دوران همه گیری ویروس کرونا ۱۱ اقدام مهم شامل برگزاری جلسات ستاد کرونا در سازمان، ابلاغ دقیق بخشنامه‌های ستاد کرونای کشوری در سطح سازمان، راه‌اندازی سیستم ویدئو کنفرانس، تجهیز سرور و پشتیبانی نرم‌افزاری جهت برگزاری جلسات، نشست‌های تخصصی و ... به صورت مجازی، انجام دو مرحله تست کرونا و پرداخت هزینه‌های تست پی سی آر همکاران برگزاری ۲ دوره آموزش مجازی پیشگیری از بیماری تنفسی حاد کرونا ویروس و ملاحظات بازگشایی مدارس در شرایط اپیدمی و آموزش ۲۸۱۸ نفر ساعت را به اجرا درآورد.

بنیاد ICDL

آموزش مجازی دوره‌های آموزشی همچون ICDL Base، ICDL Standard، ICDL Advanced، ICDL Profile، Equal Skills، e-Citizen، e-KIDS، نظارت بر آزمون‌های بنیاد ICDL ایران، صدور گواهینامه بین‌المللی بنیاد ICDL ایران به صورت متمرکز و مجازی از طریق پورتال بنیاد و تولید نرم‌افزار آزمون‌گیر بنیاد ICDL ایران با هدف برگزاری آزمون الکترونیکی از جمله اقدامات این بنیاد در این مدت بود.

روابط عمومی

ترجمه کتاب ارتقاء مهارت‌های خود تنظیمی/ خوداتکایی دانش‌آموزان در دوران شیوع بیماری کووید ۱۹، انتشار اخبار اقدامات، ترجمه و انتشار ۱۷ عنوان مقاله، پوستر و پیام ترویجی از طریق سایت رسمی سازمان نیز توسط روابط عمومی صورت پذیرفت.

انتشارات مدرسه

انتشارات مدرسه با توجه به رسالت خود در تولید محتوای آموزشی برای دانش‌آموزان به اقدامات خود رنگ و بویی تازه بخشید تا گرد و خاک تعطیلی مدارس بر روی مطالعه دانش‌آموزان ننشیند. کمپین دوریم و دوستیم شامل اطلاع رسانی، فروش محصولات، مسابقه و..، تولید ۱۸ عنوان کتاب کمک آموزشی و تولید کتاب‌های پوپک برای پایه‌های اول تا ششم به صورت فیزیکی و مجازی، برگزاری نمایشگاه مجازی کتاب و فروش با ۲۰ درصد تخفیف، برگزاری ۱۲ گردهمایی آنلاین نویسندگان، راه‌اندازی فروشگاه سیار کتاب و استقرار در اماکن مختلف و تولید ۱۵۰کتاب الکترونیک و انتشار رایگان از طریق اپلیکیشن بوفه به آدرس www.eboofe.ir؛ راه‌اندازی ۳ سایت

فـروش محصولات فرهنگی اعـم از کتـاب و لوازم‌التحریـر شـامل https://pakhshmadreseh.ir و https://www.eboofe.ir https://enmabazar.ir اسـت. از جملـه اقدامـات صـورت گرفتـه در انتشارات مدرسه است.

تولیـد ۱۲ گردهمایی آنلاین نویسـندگان و در نتیجه تولید محتوای ادبی در قالب داسـتان برای نوجوانان، تولید ۳۲ عنوان کتاب صوتی و انتشار از طریق اپلیکیشن نوار و آوانما، تولید ۱۵۰عنوان کتاب الکترونیک و انتشـار رایگان از طریق اپلیکیشـن بوفه و راه‌اندازی یک فروشگاه سیار کتاب و استقرار در اماکن مختلف نیز از جمله سایر اقدامات سازمان پژوهش است.

رویکرد سازمان پژوهش در همه‌گیری کرونا

رویکـرد سـازمان پژوهش از اقدامات صـورت گرفته در همه‌گیری کرونا توسـط معاونت‌های مختلف، ایجاد دسترسـی آسـان به محتوای درسـی و کمک درسـی و مهارتی از طریق توسعه‌ی محتوای شـبکه‌ی ملی رشـد، تلاش برای پوشـش حداکثری دانش‌آموزان، تولیـد محتوای ادبی، مهارتـی و اوقـات فراغتی برای مخاطبان بویـژه دانش‌آموزان و معلمان و پشـتیبانی از تولیدات درسی با استفاده از محتوای شبکه‌ی ملی رشد بوده است.

سـازمان پژوهش در این مسـیر به تجارب موفقـی از جمله بازتولید و به روزرسـانی محتوای کتاب‌های درسی برای دانش‌آموزان، ایجاد زمینه‌ی توسعه‌ی تولیدات محتوایی الکترونیک در بستر وب اعم از کتاب، فیلم و... و بازنگری در استانداردهای برنامه‌ریزی درسی و تولید الگوهای محتوای درسی دست یافت.

چالش‌ها و کمبودها

البته سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی در این مسیر با چالش‌هایی از جمله کمبود زمان کافی برای تعمیق محتوا، فقدان اسـتانداردهای لازم کمی و کیفی در برنامه‌ریزی درسـی مجازی، تلاش به‌منظور ایجاد راهکارهای مناسـب در راسـتای ایجاد رفتارهای خودتنظیمی و ارزشـیابی درسی در دانش‌آموزان، تأمین هزینه‌های اجرای برنامه‌های خارج از پیش‌بینی و تعطیلی مدارس و فروشـگاه‌های عرضه‌ی کتاب‌ها و مجلات رشـد و کاهش درآمدهای فـروش محصولات تولید شـده رو به رو شد. با وجود این مشـکلات تجارب موفقی که سازمان در طی این مسیر چند ماه به‌دست آورد برنامه‌ریزی عملیاتی جهت تولید محتوا بر مبنای واقعیت افزوده، ایجاد زمینه‌های پیوند فرآیندها و تولیدات در زنجیره برنامه‌ریزی درسـی و برنامه‌ریزی و مناسب‌سازی محتوای درسی براساس آموزش مجازی بوده است.

سـازمان پژوهش از اقدامات انجام شـده به نتایجی از جمله کنترل مستمر سلامتی همکاران خود از طریق آزمایش کرونا، بهینه سازی فرآیندها و مدیریت اجرای فعالیت‌های سازمان با توجه به وضعیت دورکاری کارکنان، تغییر در اسـتانداردها و تدوین و بازمهندسـی برنامه‌ها براساس آموزش مجازی و از راه دور دانش‌آموزان، ادامه‌ی تعامل با جامعه‌ی علمی، معلمان و ... از طریق فراهـم کـردن زمینه‌های ارتباط مجـازی و بازنگری در الگوهای ارزشـیابی و برنامه‌ریزی درسـی رهنمون شده است.

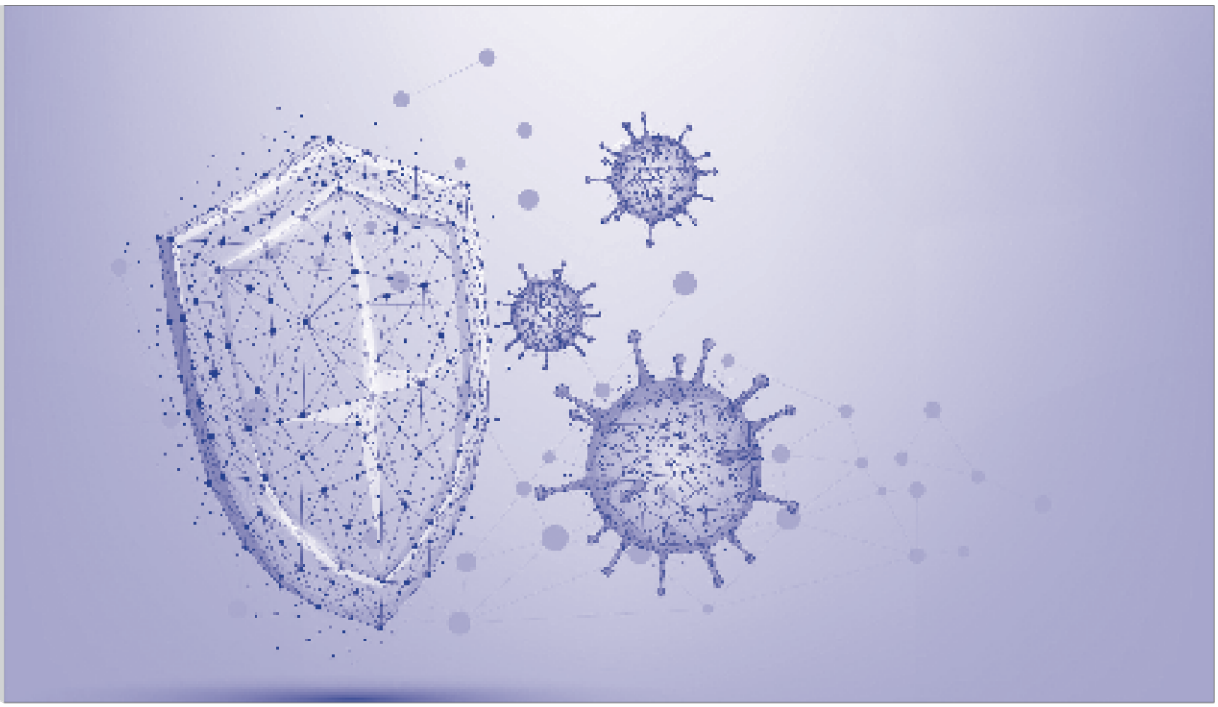

محتوای تولید شـــده توسط سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی به عنوان دانش تولید شده برای تمهید امور آموزشی کشور و جهت دسترسی برای دانش آموزان، معلمان، مدیران و والدین در پایگاه کتاب‌های درسی در آدرس http://www.chap.sch.ir قابل دریافت است.

همچنین وبگاه رشـــد به نشـــانی www.roshd.ir به عنوان پشـــتیبان برنامه‌های درســـی، به روزآوری شـــده و بـــه صورت کاملاً اختصاصـــی مطابق با پایه‌های تحصیلـــی و دروس مربوطه، فیلم‌های آموزشی مکمل، کتاب های گویا، الگوهای تدریس و محتوای الکترونیکی را پیش‌بینی و در دسترس همه معلمان، دانش‌آموزان و والدین قرار می دهد.

نرم‌افزار کتابخوان «بوفه» توسط انتشارات مدرسه ارائه شد

مهربانو ابدی‌دوست

نرم‌افزار کتابخوان «بوفه» توسط انتشارات مدرسه و با هدف دسترسی مخاطبان به کتاب‌های الکترونیک و صوتی این انتشارات وابسته به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، تولید و ارائه شد.

به گزارش روابط عمومی و امور بین‌الملل سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، امروزه اینکه هرکاری را می‌توان با گوشی‌های همراه انجام داد موضوع عجیبی نیست حتی خواندن کتاب بدون این که آن را حمل کنیم و یا ورق بزنیم. البته بسیاری معتقدند ورق زدن کتاب و حس مطالعه کتاب‌های فیزیکی حال و هوای دیگری دارد اما با در نظر گرفتن ابعادی مانند قیمت، دسترسی بهتر و به صرفه‌تر، هر کتاب خوانی باید نرم‌افزارهای کتاب‌خوان دلخواه را در گوشی خود به همراه داشته باشد.

انتشارات مدرسه با تولید نرم افزار «بوفه» آثار خود را در این بازار به عرصه نمایش گذاشته است. با نصب این نرم افزار روی گوشی تلفن همراه، رایانه دستی یا حتی رایانه می‌توانید آثار مورد نظرتان را از انتشارات مدرسه مطالعه کنید. این نرم‌افزار برای سیستم عامل‌های اندروید، iOS و ویندوز طراحی شده است. در این نرم‌افزار حقوق ناشر و مؤلف رعایت شده و تلاش می‌شود تا کلیه آثار انتشارات مدرسه عرضه گردد.

نرم افزار بوفه می‌کوشد با پشتیبانی فیدیبو و با استفاده از استانداردهای بین المللی و بروز رسانی مرتب، همواره خود را در سطح معتبرترین کتابخوان‌ها نگه دارد؛ از جمله امکانات ویژه این اپلیکیشن می‌توان به خواندن کتاب الکترونیک بدون نیاز به اینترنت؛ مطالعه رایگان نسخه‌های نمونه تمام کتاب‌ها قبل از خرید؛ دسترسی به برخی آثار به صورت رایگان؛ امکان ارزیابی کتاب‌ها توسط کاربر؛ امکان خرید ارزی از سراسر دنیا؛ امکان گفتگو درباره کتاب‌ها در لابه‌لای صفحات کتاب (مطالعه گروهی)؛ امکان گوش دادن به کتاب صوتی و تنظیمات خاص کتابخوان: هایلایت و حاشیه نویسی، تغییر فونت، رنگ پس زمینه، نور صفحه، اندازه حروف و فاصله خطوط اشاره کرد.

در حال حاضر ۹۵۰ اثر از مجموعه کتاب‌های انتشارات مدرسه اعم از علمی، هنری، آموزشی، داستانی و... به نسخه الکترونیک تبدیل و ۵ نسخه از کتاب‌های صوتی نیز در نرم افزار بوفه عرضه شده است. علاقمندان برای نصب نرم‌افزار بوفه می‌توانند آن را از کافه بازار و گوگل پلی دانلود کنند. همچنین برای دسترسی به آثار می‌توانید روی لینک زیر کلیک کنید: http://www.madresehpub.ir/e-book/

دلالت های بیانیه گام دوم انقلاب و برنامه ریزی درسی

زهرا قاسمی

نشست دلالت های بیانیه گام دوم انقلاب و برنامه ریزی درسی با حضور دکتر حسن ملکی رئیس سازمان پژوهش، معاون برنامه ریزی و تولید بسته های تربیت و یادگیری، مشاور سازمان و روسای گروه‌های پژوهش و برنامه ریزی و حوزه های تربیت و یادگیری ۱۲ آبان ماه در سالن شهید سلیمی جهرمی برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، حسن ملکی رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی در نشست گام دوم انقلاب که با حضور روسای حوزه های تربیت و یادگیری برگزار شد، اظهار کرد: گروه‌های تربیت و یادگیری مسوول کار بزرگی به نام پیگیری فرآیند تولید راهنماهای برنامه درسی هستند. اگر در کل نظام تعلیم و تربیت حقیقتا فرد منصفی سوال کننده باشد و افراد منصفی هم داوری کنند و سوال این باشد که چه بخشی از برنامه‌های تحولی ریشه‌ای‌ترین و اساسی‌ترین است پاسخ، اقدامات حوزه های تربیت و یادگیری هستند که به تدوین راهنماهای برنامه درسی می پردازند. ۱۱ گروه پژوهش و برنامه ریزی درسی بعلاوه حوزه پیش دبستانی به تولید بسته‌های تربیت و یادگیری می پردازند. بنابراین ۱۲ راهنمای برنامه درسی در دست انجام است.

دکتر حسن ملکی
رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

وی در ادامه بیان کرد: از مدیران حوزه‌های تربیت و یادگیری تشکر می‌کنم که اجازه نمی‌دهد عَلَم «بیرق» تحول ضعیف شود. این نشست‌ها ضروری است و باید برگزار شود تا زمان منطقی طراحی راهنماهای برنامه درسی را از دست ندهیم. نسبت بین بیانیه گام دوم و برنامه های درسی در جلسات پیش تا حدودی بررسی شده است. بیانیه گام دوم انقلاب سید اسناد است. اگر برای اسناد بالا دستی هم بخواهیم سید وبزرگی قائل شویم همین بیانیه گام دوم را باید انتخاب کنیم. اگر روزی بخواهند سایر اسناد مثل سند تحول بنیادین

و برنامه درسی ملی، نقشه جامع علمی کشور و نقشه مهندسی کشور را بازنگری کنند باید دلالت‌ها از بیانیه گام دوم گرفته شود.

رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی درسی در ادامه بیان کرد: به این علت که رهبر معظم انقلاب نقشه‌ی حرکت را با بیانیه گام دوم برای ۴۰ تا ۵۰ سال بعد ترسیم کرده‌اند. همه اسناد خرد و کوچک باید از آن متاثر شوند. در سازمان پژوهش مهمترین سند تعلیم و تربیت را طراحی و تنظیم می‌کنیم و قرار است براساس این راهنماهای برنامه درسی بسته‌های تربیت و یادگیری به تدریج تولید شود. همین امروز باید به این سوال پاسخ بدهیم که چه نسبتی وجود دارد یا باید وجود داشته باشد بین بیانیه گام دوم و برنامه‌های درسی. البته مکانیزم تعیین این نسبیت به گفت‌وگوهای کارشناسی نیاز دارد. این اقدام وقت، حوصله و گفت‌وگو بین گروه‌ها را لازم دارد تا نوعی جراحی مفهومی صورت بگیرد تا بین برنامه درسی ملی و بیانیه گام دوم نسبت برقرار شود.

ملکی در ادامه می افزاید: اگر این کار صورت نگیرد و انجام نشود، برنامه‌های درسی ما برنامه‌هایی بی خبر از امتدادی می‌شود که باید در کشور ادامه پیدا کند و رابطه برنامه‌های درسی با ضرورت‌های آموزشی، پرورشی، پژوهشی و فرهنگی که ابعاد گوناگون آن در سند تحول آمده گسسته می‌شود که خسران بسیار بزرگی است. اگر برنامه‌های درسی به بیانیه‌ی گام دوم متصل نشوند، روح تحول نخواهند داشت. در صورت برقرار نشدن این اتصال ممکن است برنامه‌های درسی عملی بشوند، ولی قرار است این دانش آموزان در کشور به عنوان شهروند تربیت شوند و قابلیت‌های لازم برای زیست در این کشور را به دست بیاورد و باید از این رو آن‌ها به بیانیه گام دوم متصل بشوند.

مورد توجه قرار گرفتن سه مفهوم در حوزه زبان‌های خارجی مورد تاکید در بیانیه گام دوم

رضا خیرآبادی سرپرست حوزه تربیت و یادگیری زبان‌های خارجی سازمان پژوهش در ادامه این برنامه گفت: در دو مرحله بحث بیانیه گام دوم در حوزه زبان‌های خارجی بررسی شد. چند مفهوم اساسی برای حوزه زبان خارجی در بیانیه گام دوم بیشتر مورد توجه است. یکی از این مفاهیم بحث تمدن سازی است. در شرایطی هستیم که نگاه بسیاری از کشورها معطوف به ایران است و ما حرفی برای گفتن به سایر کشورها داریم. پیش نیاز رسیدن به تمدن و اشاعه‌ی آن در سطح بین المللی داشتن ارتباط زبانی جهانی است. این امر ضرورتی برای حوزه زبان‌های خارجی ایجاد می‌کند. آشنایی با حوزه زبان‌های خارجی می‌تواند به بین‌المللی سازی تمدن کمک شایانی بکند. در کنار آن سه اصل عزت، حکمت و مصلحت در بیانیه‌ی گام دوم مورد تاکید قرار گرفته است. این سه گانه جای مداقه دارد و رسیدن به تعادل بین آن‌ها امری مهم است. دانش آموز باید حس عزت ملی را داشته باشد که به آن در آموزش زبان توجه شده است. از آنجا که رابطه بین فرهنگ و آموزش زبان خارجی امری مهم است در مواجهه‌ی فرهنگ با زبان سه نگاه کلی وجود دارد نگاه اول به زبان یک مسئله‌ی خنثی است به این صورت که زبان می‌تواند مثبت و یا منفی باشد، نگاه دوم نگاهی مثبت به زبان است که معتقد است تسلط به زبان انگلیسی مفید و راهگشا است و

نگاه سوم نیز رویکرد انتقادی به زبان است و نفی کننده قدرت زبان انگلیسی و یا تایید کننده‌ی آن نیست.

وی در ادامه بیان کرد: در بررسی که روی سایر کشورها داریم مشخص شده که برنامه‌ریزی دقیقی برای ورود زبان به کشورشان دارند. در تولید سند رویکرد به آموزش زبان خارجی در سازمان نیز رویکرد انتقادی داریم که جنبه‌های مثبت فرهنگی که قابل ترجمان در فرهنگ ما باشد را انتخاب می‌کنیم. در حال حاضر یکی از مشکلاتی که کتاب‌های ما دارد عدم بومی سازی آن‌ها است. ما بزرگترین مصرف کننده‌ی کتاب‌های خارجی در خاورمیانه هستیم که آن‌ها را بومی‌سازی هم نمی‌کنیم و باید به این موضوع ورود کنیم. این امر باعث سیطره کتاب‌های خارجی در برنامه درسی شده است. سبک زندگی، هویت ملی و تمدن سازی سه مقوله‌ای است که قابل طرح در سند رویکرد به آموزش زبان خارجی است.

در چهار دوره‌ی تحصیلی در کتب ادبیات فارسی می توانیم اهداف بیانیه گام دوم را عملیاتی کنیم

ملاحت نجفی‌عرب معاون دفتر آموزش‌های عمومی و متوسطه نظری سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی گفت: در گروه ادبیات فارسی برای گنجانده شدن سند گام دوم انقلاب اولین گامی که برداشته شد این بود که کلید واژه‌های بیانیه گام دوم شامل آزادی، اخلاق، معنویت و ۱۸ کلید واژه‌ی دیگر را استخراج کردیم. مهارت درک مفهوم و مهارت درک زیبایی دو کلید واژه نهایی استخراج شده مفاهیم ضمنی بوده‌اند. اهدافی که برای دوره‌های مختلف تحصیلی با توجه به اسناد بالادستی در نظر گرفته بودیم را با اهدافی که برای دوره‌های مختلف تحصیلی منبعث شده بود مطابقت دادیم. برخی از اهداف در نظر گرفته شده مثلا هدف انس گرفتن دانش آموز و آشنایی او با بخشش و مهربانی خداوند در دوره اول ابتدایی با کلید واژه معنویت و اخلاق در سند گام دوم منطبق است، آشنایی با پیشوایان دینی که مرتبط با کلید واژه‌ی آموزش مسائل اخلاقی است، استقلال فردی، تاریخ دانی و معنویت نیز از جمله اهدافی هستند که در کتب درسی به آن‌ها پرداخته شده و ارتباط مستقیمی با کلید واژه‌های موجود در بیانیه گام دوم انقلاب دارند. براساس برنامه‌ریزی صورت گرفته برخی از مفاهیم موجود در بیانیه‌ی گام دوم انقلاب هم به صورت غیرمستقیم و ضمنی در کتب درسی گنجانده می‌شود.

وی ادامه داد: به عنوان مثال عزت نفس و عقلانیت و نگاه خوش بینانه به آینده در ذهن دانش آموز با خواندن داستان‌های تاریخی رشد می‌کند. اهداف بیانیه گام دوم انقلاب را در کتب درسی جای داده‌ایم و در برخی از قسمت‌ها که شرایط سنی مخاطب به ما این اجازه را نمی‌داده است به صورت ضمنی وارد شده‌ایم. در دوره ابتدایی دوم می‌توانیم متونی را انتخاب کنیم که دارای ارزشی باشند و اخلاق و معنویت و دفاع مقدس را می‌توانیم در این مطالب بگنجانیم. در دوره اول متوسطه می‌توانیم اخلاق، معنویت، عزت نفس، آزادی عمل، عدالت، عقلانیت، تمامیت عرضی، میهن دوستی، انتقال ارزش‌های دفاع مقدس را در مطالب درسی بگنجانیم. در دوره متوسطه دوم نیز برخی اهداف از قبل گنجانده شده است و برخی از اهداف مثل عدالت در حضور اقشار اقوام و جنسیت‌ها، انتقال ارزش‌های دفاع مقدس را می‌توانیم در نظر بگیرم. در مجموع با

بررسی‌های صورت گرفته مشخص شد که در چهار دوره تحصیلی می توانیم اهداف بیانیه‌ی گام دوم را عملیاتی کنیم.

استخراج ۷ مولفه برای اتصال بیانیه گام دوم و اهداف برنامه درسی قرآن

رضا نباتی مؤلف کتاب‌های درسی قرآن، کارشناس قرآن سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی در ادامه این برنامه گفت: بیانیه گام دوم انقلاب به گفته آقای ملکی سید اسناد است. در سازمان پژوهش در این چند ساله و در گام اول انقلاب توانستیم به خوبی به اهداف خود نائل آییم. منطق یادگیری و الگوی هدف گذاری برای ایجاد اتصال بین بیانیه گام دوم و کتب قرآن بررسی شده و ۷ مولفه را از بیانیه گام دوم استخراج کردیم. در بخش علم و پژوهش ۶۳ مورد، در معنویت و اخلاق ۵۱ مورد، توصیه به اقتصاد ۳ مورد، عدالت و مبارزه با فساد ۱۴ مورد، استقلال و آزادی ۱۲ مورد، عزت ملی و روابط خارجی و مرز بندی با دشمنان ۱۲ مورد، سبک زندگی ۷۷ مورد و مجموعا ۲۳۲ مرتبه به این ۷ مولفه توجه شده است.

نباتی در ادامه گفت: از ۷ مولفه موجود در گام دوم در مولفه‌های مختلف استفاده شده است به عنوان مثال گفته شده است که هدف از حوزه قرآن و عربی هدایت، راهنمایی و اصلاح سبک زندگی فراگیرانه است که در گام دوم به توصیه‌های معنویت و اخلاق و سبک زندگی اشاره شده است. در بحث قلمرو و محدوده تحقق تربیت قرآنی مبتنی بر آموزه‌های وحیانی به دو مولفه معنویت و اخلاق و همچنین سبک زندگی اشاره شده است. به همین شکل به اهداف مختلفی که ورود می‌کنیم مولفه‌های بیانیه‌ی گام دوم در نظر گرفته شده است. در حوزه تربیت و یادگیری قرآن گزاره‌های مختلف و اهدافی استخراج شده که با اهداف در نظر گرفته شده در بیانیه گام دوم انقلاب مطابقت داده شده است.

باید به ابتکار و نوآوری دانش آموزان دامن بزنیم

حمید یزدانی سرپرست حوزه تربیت و یادگیری کارو فناوری سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی در ادامه این برنامه گفت: در حوزه تربیت و یادگیری کار و فناوری بیانیه گام دوم تحلیل محتوایی شد و واژه‌هایی استخراج شدند و به تطابق آن‌ها با حوزه کار و فناوری پرداختیم. هر جا صحبت از کار و فناوری می‌شود به ایجاد شغل می‌رسیم. در صورتی که کارآفرینی کاملا ایجاد شغل نیست و این امر را می‌توان از دوره‌ی ابتدایی شروع کرد. کار آفرینی ذیل سواد مالی و اقتصادی ترجمه می‌شود. عزت نفس و اعتماد به نفس یک کلید واژه‌ی گام دوم است که در واقع همان حس افتخار به خود است که باید در آموزش سبک زندگی به سمتی برویم که دانش‌آموزان به سمت استفاده از تولیدات ملی حرکت کنند. خلاقیت ابداع و نوآوری نیز از کلید واژه‌های گام دوم انقلاب است که در راستای حرکت به سمت آن باید به جای کار با دستگاه‌های خارجی در کار و فناوری عمومی به نوآوری و ابتکار در دانش آموزان دامن بزنیم. در گام دوم به تولید فرهنگی، ثروت فرهنگی و گفتمان سازی فرهنگی در اهداف اعتقادی عبادی و ساحت علمی و فناورانه دیده شده است. فرهنگ کار جمعی و تیمی و ایده پردازی نیز دو کلید واژه‌ای است که در گام دوم اشاره شده و در اهداف دوره کارآفرینی نیز در نظر گرفته شده است.

باید به جان کلام بیانیه گام دوم توجه کنیم

محمدرضا سیدصالحی سرپرست حوزه تربیت و یادگیری ریاضیات و فنی گفت: وظیفه ما این است که از بیانیه گام دوم انقلاب در جهت بهتر کردن کار استفاده کنیم. این بیانیه با سند تحول بنیادین و برنامه ملی درسی بسیار متفاوت است. باید به جان کلام این بیانیه پی ببریم. در بیانیه گام دوم به مطلوب نبودن وضعیت اشاره شده و بیان شده که ۱ درصد از جمعیت جهان و ۷ درصد از منابع را در اختیار داریم. این مسائل به معنی این است که نقصی در کار وجود دارد. باید بررسی کنیم که چقدر ریاضی را پرورش می‌دهیم که در استفاده از منابع عقب هستیم. باید دیدگاه به علم تغییر کند تا وضعیت ما تغییر کند. در سنگین کردن کفه عدالت باید تلاش کنیم تا امکانات در اختیار همه دانش آموزان کشور قرار بگیرد.

مسعود تهرانی اظهار داشت: در ارتباط با بیانیه گام دوم انقلاب وقتی مقرر بود وارد حوزه تعیین نیازها شویم و بررسی نمائیم که کودکان در دوره‌ی پیش دبستانی چه نیازهایی دارند، به بیانیه گام دوم توجه شد. در حوزه‌ی تعیین نیازها ۴ کلید واژه‌ی ارزش‌های فرهنگی تمدنی، ارزش‌های اخلاقی، ارزش‌های معنوی و اجتماعی استخراج شده است. در این راستا مشارکت و روحیه مشارکت در کودکان، موقعیت سیاسی و اجتماعی، پرورش افرادی برای نسل آینده، ارزش‌های اخلاقی، راست گویی، شجاعت، کمک به نیازمندان، تواضع و اعتماد به نفس است که توجه به آن در دوره پیش دبستانی بسیار با اهمیت است. استقلال و آزادی و حق تصمیم‌گیری و اینکه چگونه کودک تربیت شود تا بتواند قدرت تصمیم گیری داشته باشد، از جمله اهدافی است که باید به آن توجه کرد.

وی در ادامه اظهار داشت: علاقه مند نمودن کودکان به دانش و علم، ایجاد محبت و تعامل با کودک، عدم تبعیض، آزادی فردی کودک، آشنا نمودن کودک با امام زمان (ع) به عنوان مهربان‌ترین امام و فرد، روحیه گذشت، توجه به قرآن و پند آموزی و قصه‌های خوب آن، صبوری در کارها، روحیه تحقیق و پرسشگری، دور بودن از افراط و تفریط، آشنا نمودن کودک با مناسبت‌های ملی و مذهبی، رافت و مهربانی، تقویت روحیه اتحاد و انجام کار تیمی، صداقت، توجه به نوآوری و خلاقیت، توجه به نعمت‌های خدا در بیانیه گام دوم قرار دارد و در تعیین نیازهای دوره پیش دبستانی و در نهایت تعیین اهداف آن توانسته کمک کننده باشد. در مطالعه صورت گرفته در این زمینه، به منشور تربیتی کودکان و نوجوان در قالب کتاب رسیدیم که مجموعه سخنرانی‌ها و بیانات رهبر معظم انقلاب از دهه ۶۰ تاکنون درباره کودکان و نوجوانان است.

طیبه ارشاد سرپرست حوزه تربیت و یادگیری تربیت بدنی و سلامت سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی گفت: روشی که ما در احصا بیانیه گام دوم در برنامه‌های درسی داشته‌ایم متاسفانه نگاه حداقلی به بیانیه بوده در صورتی که باید روح این بیانیه و گفتمان‌سازی آن درک شود. در حوزه‌ی تربیتی خود با استفاده از روش تحقیق کار کرده‌ایم و گزاره‌هایی که به صورت عام با تعلیم و تربیت و به صورت خاص با سلامت و تربیت بدنی در ارتباط بودند را احصا کردیم. حضور نسل جوان، دانا، پر انگیزه، جوان و قدرتمند از جمله این کلید واژه‌های استخراجی است. برخی از این کلید واژه‌ها در اسناد بالا دستی هم آورده شده بودند و برخی مثل مشارکت مردمی در موضوعات اجتماعی، عدالت در تقسیم امکانات عمومی در کشور، تازه و بدیع بودند. در گذشته سند تحول بنیادین مورد توجه بود و هم اکنون بیانیه گام دوم نیز مورد توجه قرار گرفته است و لذا در این مسیر هم راستایی، هم سویی و هم جهتی در کلید واژه‌های محوری را مورد نظر قرار دادیم. دو عنصر از راهنمای برنامه تاکنون تولید شده است.

احمد احمدی سرپرست حوزه تربیت و یادگیری علوم تجربی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی نیز توضیح داد: برای تولید راهنمای برنامه درسی تلاش کرده‌ایم که جایگاه بیانیه گام دوم انقلاب را درک کنیم. این سند فراتر از بحث آموزش و پرورش است و دید بالایی به مدیران و مسوولان کشور می‌دهد در این راستا پیشنهاد می‌کنیم این سند هوشمند سازی شود. مفاهیمی مثل معنویت و شایستگی و... در این سند تعریف شده و علم پژوهش و فناوری جایگاه فوق ویژه دارد. ۵۰ عبارت که به حوزه ما ارتباط داشته استخراج شده و روی دلالت‌های آن کار شده است و در برنامه درسی از آن استفاده شده و در سه جا هم به شکل مستقیم از این دلالت ها در برنامه درسی استفاده کردیم.

افشار بهمنی سرپرست دفتر تالیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش نیز بیان کرد: در هم تنیدگی حوزه‌های تربیت و یادگیری و دوره‌های تحصیلی به هم افزایی بیش از پیش و کیفیت بخشی به اسناد ما کمک می‌کند. در مبانی دوره‌ی متوسطه دوم فنی و حرفه‌ای و کاردانش به وجه تمدن سازی بیانیه گام دوم بیشتر توجه شده و استنباط این بود که در دوره اول متوسطه به هویت‌سازی بیشتر توجه شود. بر همین اساس کلیت سند گام دوم را مستقل در نظر نگرفتیم زیرا ماحصل ۴۰ سال انقلاب اسلامی است. بر همین اساس بیانیه گام دوم در دو بخش برای دوره‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی مورد تحریر قرار گرفت. بخش اول متناسب با گزاره‌هایی که

رهبر معظم انقلاب به آن توجه کرده بودند به عنوان مثال گزاره فاصله میان بایدها و واقعیت‌ها و تحلیل وضعیت آموزش کاردانش و فنی وحرفه‌ای با توجه به سیاست‌های ابلاغی مطالعه شد. در بخش دوم کار به توصیه‌های ۷ گانه توجه کردیم در این ابعاد ابتدا علم و پژوهش، معنویت و اخلاق و در مرحله سوم اقتصاد قرار می‌گیرد.

در استفاده از این بیانیه باید گفتمان سازی صورت بگیرد

روح الله رضا علی مشاور اجرایی رئیس سازمان نیز اظهار داشت: وقتی بیانیه‌ای را رهبران سیاسی مطرح می‌کنند باید نوع مواجهه با آن را بدانیم زیرا این اسناد کل‌نگر و وسیع هستند. در مواجهه با این اسناد سه رویکرد ممکن است عملیاتی شود، ابتدا اینکه کتاب‌های درسی روایت گر این اسناد می‌شوند و نگاه دوم این است که به تضعیف این اسناد می پردازیم و اقدام سومی که ممکن است انجام دهیم تحریف این اسناد است به صورتی که بخش‌هایی را استفاده و بخش‌هایی را حذف می‌کنیم. در استفاده از این بیانیه باید گفتمان‌سازی صورت بگیرد. اما نحوه‌ی این گفتمان سازی از بیانیه گام دوم در کتب درسی خیلی مهم است. برخورد سطحی با این اسناد باعث می‌شود به نتیجه نرسیم. برای استفاده درست از بیانیه گام دوم انقلاب باید دو اقدام صورت گیرد ابتدا اینکه بین محتوا و مسائل پیش روی آموزش و پرورش ارتباط برقرار شود و دوم از اقدامات دستوری پرهیز کنیم.

وی گفت: بیانیه گام دوم انقلاب نقشه راه، عنصر انقلاب و نسخه پیشرفت انقلاب و کشور است. اقدام اول توجه به این بیانیه این است که هر کدام از گروه‌ها مستقیما دلالت‌های حوزه خودشان را از بیانیه استخراج کنند که معتقدیم یک نگاه حداقلی است زیرا دلالت‌های این سند فرا گروهی و فرا حوزه‌ای است. امید، نشاط و شادابی مسائلی است که در برنامه درسی به آن نیاز داریم و بیانیه گام دوم همواره امید و نشاط را پمپاژ می‌کند. ارزش و جایگاه جوانان و تکیه بر آن در قسمت‌های مختلف سند آورده شده است. ارزش دانش و جایگاه علم در این بیانیه مورد تاکید قرار گرفته در حالی که آنقدر کتب درسی را پیچیده و سنگین نگاشته ایم که لذت یادگیری را از دانش‌آموز سلب کرده‌ایم. برخی از کلید واژه‌های موجود در بیانیه گام دوم دلالت بر یک حوزه ندارند که پیشنهاد می‌کنیم کارگروهی تشکیل شود و بیانیه و شیوه اجرای آن تبیین شود. گزاره‌ها و دلالت‌های مستقیم و غیر مستقیم این سند نیز نیاز است که مستخرج شود و کارگروهی دلالت‌های مشترک حوزه‌های مختلف را استخراج کنند. مهمترین نکته نحوه کاربردی کردن بیانیه گام دوم در سازمان پژوهش در حوزه‌های مختلف است. مهمتر از گنجانده شدن اهداف بیانیه گام دوم در راهنمای برنامه درسی گنجاندن محتوا در برنامه درسی است که باید از هم اکنون در این زمینه اقدام کنیم.

دکتر حسن ملکی رئیس سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی در ادامه بیان کرد: سرپرستان حوزه‌های مختلف تربیت و یادگیری روش مواجهه با بیانیه گام دوم را تشریح کردند که بسیار مفید بود. در ۴ محور به بیان توضیحاتی می‌پردازم. محور اول نحوه ارتباط بیانیه گام دوم با برنامه‌های درسی است، محور دوم بیانیه گام دوم و عناصر برنامه درسی، محور سوم بیانیه گام دوم و نوع برنامه درسی و محور چهارم روش مواجهه با بیانیه گام دوم انقلاب است.

ملکی ادامه داد: در محور اول به سه شیوه می‌توانیم با بیانیه گام دوم ارتباط برقرار کنیم. محور اول ایجاد ارتباط روحی به معنی ارتباط برقرار کردن با روح بیانیه گام دوم است. محور دوم اندیشه کردن در بیانیه گام دوم است مانند اندیشه کردن در هر متنی که منجر به عمل می‌شود چون بحث ما متدولوژی و روش کار است. باید روح حاکم بر یک متن را درک کنیم و روی اهداف تفکر کنیم. بیانیه گام دوم یک متن است که باید در آن به قصد کشف روح حاکم در این سند اندیشید. اینکه روح حاکم چیست ممکن است هر کسی از ظن خود یار این سند شود که اشتباه هم نباشد زیرا این بیانیه یک متن معنایی است. ممکن است فردی روح حاکم بر این سند را نقشه راه حرکت به سمت تمدن اسلامی بداند و گروهی دیگر روحیه انقلابی را روح حاکم بر این سند بداند که هیچ کدام آن غلط نیست.

او در ادامه بیان کرد: ممکن است برخی پیوند سه زمان را روح حاکم بر این بیانیه بدانند و معتقدم در بیانیه گام دوم روح سه زمانی تبدیل به امتداد زمان شده به این صورت که رهبر معظم انقلاب گذشته انقلاب، حال انقلاب و آینده انقلاب را ترسیم کرده‌اند که به معنی این است که نباید گذشته را فراموش کنیم، وضعیت فعلی را درک نکنیم و یادمان نرود که به کجا می‌رویم. به عبارتی این سند در یک زمان قفل نشده است. ممکن است گروهی روح حاکم بر این سند را پیشرفت همه جانبه و نه یک بعدی را دارند. این سند اضلاع مختلفی مثل علم، معنویت، اخلاق و ... دارد. ممکن است گروه زبان‌های خارجی روح حاکم بر سند را تمدن سازی درک کند که باید به آن‌ها بگوییم همین مسیر را ادامه دهند و گروهی دیگر روح دیگری را در نظر بگیرد زیرا یک متن است که با تعابیر مختلف روح های زیادی در آن حاکم است. به این مواجهه با بیانیه گام دوم مواجهه عمیق، ریشه‌ای و اهل علم و تحقیق است. اگر روح سند را درک کنیم محتاج الفاظش نیستیم. اما این نسبت کافی نیست.

ملکی افزود: محور دوم رابطه‌ی لفظی است که برخی گروه‌ها کلید واژه‌ها را استخراج کرده‌اند و نوعی نگاه کمی به سند داشته‌اند که به شدت گروه‌ها را بر حذر می‌داریم که با این سند کمی برخورد کنند. در بررسی این سند جای تحلیل محتوایی کم نیست و نمی‌توان استقرایی عمل کرد. هر قدر رویکرد ما فهمی، عقلانی، تفسیری، استنباطی باشد موفق‌تر هستیم و هر قدر در این متن اندیشه کنیم به همان اندازه سهم می‌بریم. برخورد لفظی یعنی اینکه بخشی از سند را بخوانیم عبارتی را استخراج و در کتب درسی بگنجانیم این اقدام نگاه حداقلی است اما آن را نفی نمی‌کنیم ولی این کار به معنای توقف نیست. هم اکنون در پشت جلد کتاب‌ها عین متن بیانیه را آورده‌ایم که لطف خاص خودش را دارد و ممکن است دانش آموز، معلم و والدین با خواندن آن متاثر شوند اما این تاثر عمر زیادی ندارد و هدف ما این است که دانش آموز یک عمر با این سند زندگی کند و با توجه به اینکه هدف ما این است اینجا جای کاربرد الفاظ نیست که در مواقعی می‌توان عین لفظ را آورد. آوردن عین الفاظ بیانیه گام دوم در کتب درسی نازلترین و حداقلی‌ترین ارتباط است. با این رویکرد صفر نمی شویم اما با آن نمی توانیم سفر طولانی هم بکنیم. مگر اینکه در جایی تشخیص دهیم که آوردن عین متن بیانیه خوب است. این مباحث در ارتباط با ارتباط لفظی بود.

ملکـی درباره ارتباط سـوم یا ارتباط معنایی نیز گفت: برای فهم منظـور ما از ارتباط معنایی با بیانیه گام دوم یک مثال می زنم در جایی که رهبر معظم انقلاب می‌گویند علم و پژوهش متوجه می‌شویم که منظور این است که اگر از بعد علمی رشد نکنیم موفق نمی‌شویم. پیشرفت علمی قدرت بازدارندگی برای دشـمن ایجاد می‌کند. وقتی بخواهیـم به بیانیه گام دوم عمل کنیم تمام گروه‌ها باید بعد علمی و پژوهشـی برنامه درسـی خودشـان را تقویت کنند که تبعیت از سـند می‌شود. تربیت علمی، کاوشگری، پژوهش‌گری و تقویت جرات علمی در دانش آموزان عین عمل کردن به سـند اسـت. رهبر معظم انقلاب هر جـا صحبت از علم کرده‌اند این علـم برادری به نام معنویت و اخلاق دارد. به این ارتباط ایجاد شده بین بیانیه گام دوم با برنامه درسی ارتباط معنایی می‌گویند. از نظر متدولوژی با سه روش ایجاد ارتباط روحی عمیق، ارتباط لفظی و ارتباط معنایی می‌توانیم با بیانیه گام دوم ارتباط برقرار کنیم که هر سـه کاربرد دارند. برای عمیق شـدن در این بیانیه گام دوم باید در آن اندیشه کنیم و روح حاکم بر این سند را درک کرده و عمل کنیم.

رئیس سـازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی ادامه داد: محور دوم بیانیه گام دوم و عناصر برنامه درسـی اسـت. منظور از ایجاد این ارتباط فقط متن آموزشی نیست بلکه هدف ما برنامه درسـی و نه فقط محتوا اسـت. برای ایجاد ارتباط با برنامه درسـی توجه داریم که محتوا یکی از عناصر برنامه درسـی است. نگاه باید به عناصر برنامه درسی، الگوی تدوینی و چارچوب برنامه درسی باشد. به این صورت که در یک طرح بیانیه گام دوم را قرار داده و در سوی دیگر هدف محتوا و روش را قرار می‌دهیم. چه بسا ارتباطی بین بیانیه گام دوم و روش برقرار شود. گروه‌های تربیت و یادگیری باید در جغرافیای کارشان عناصر برنامه درسی را قرار دهند.

ملکی ادامه داد: محور سـوم بیانیه گام دوم و نوع برنامه درسـی اسـت. همه اذعان داریم که هـر برنامه درسـی یک ماهیت دارد. ماهیـت در نحوه ارتباط اثر گذار اسـت و ارتباط برقرار کردن بیـن بیانیه گام دوم و ماهیـت درس مثل ریاضی و ادبیات و علوم با یکدیگر متفاوت اسـت. باید حوزه‌های تربیت و یادگیری روی علم به علاوه معنویت توجه کنند. ایران اسلامی باید عالم بشود و در کنار آن معنویت باشـد. نباید یک بعدی رشـد کنیم و به همین جهت گروه‌های مختلف باید در این زمینه تفکر کنند. هر گروهی ماهیت خودش را دارد و باید نسـبت بیانیه گام دوم به خوبی رعایت شود.

رئیس سـازمان پژوهش در پایـان تاکید کرد: روش مواجهه نیز باید عقلانی باشـد. روش‌های نقلـی و عقلـی داریم به این صورت کـه در روش نقلی عین متن را در برنامه درسـی قرار دهیم و روش عقلی هم این است که متفکرانه در متن بیاندیشیم و مواجهه با متن بیانیه گام دوم باید عقلانی باشد. عقلی که در ما به عنوان سرمایه وجود دارد در نظام اعتقادی به حدی دارای اهمیت اسـت که بـه آن پیامبر درونی می‌گویند. در هیـچ نظام اعتقادی به عقل در ایـن حد اهمیت داده نشده است. آورده عقل دستور غیر قابل خدشه است. انسان وقتی گناه می‌کند که خلاف دستور عقل برخورد کرده است. باید در متن بیانیه گام دوم بیاندیشیم و پیام بگیریم. باید با این نگاه به سمت بیانیه گام دوم برویم قطعا به نتایج بهتری می‌رسیم.

راهنمای نشریات علمی دارای اعتبار

درسایت کتابخانه سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی
به آدرس : http://lib.oerp.ir/
با قابلیت دسترسی رایگان (open access)

سهیلا قهرمانی

امروزه جستجو در فضای اینترنت و کاوش در این عرصه جهان گستر، کاربران را در سامان دهی امور پژوهشی به شکل سریع یاری می رساند. دسترسی به اهداف مورد نظردر این فضا شناخت منابع علمی وابزار ها و توانمندی های موجود است . از لوازم ضروری تحقیق، آشنایی با بانک های اطلاعاتی است که محتوای معتبر و متنوعی دارند که پایگاه های مجلات الکترونیکی تمام متن با قابلیت دسترسی باز جزو این ابزار ها است.

این راهنما شامل آن دسته از مجلات الکترونیکی (تمام متن) است که درجه علمی آنها در شهریور ۹۸ از جانب وزارت علوم تحقیقات وفناوری به آدرس http://journals.msrt.ir تایید گردیده است . فهرست نشریات این راهنما هرساله پس از انتشار فهرست جدید از سوی وزارت علوم به روز رسانی می شود. که در سال جاری ۱۰۰ عنوان نشریه به این سامانه اضافه یا حذف شده است .

هدف از طراحی این راهنما، اطلاع رسانی علمی و تخصصی به معلمان، محققان و سایر پژوهشگران و نیز گردآوری آرشیوی مجازی و دیجیتال از مجلات است که درجه علمی آنها از سوی وزارت عوم، تحقیقات و فناوری تایید شده است. این پیوند از سال ۹۴ در سایت کتابخانه سازمان به آدرس http://lib.oerp.ir بارگذاری شده است. و هر شش ماه به روزرسانی می شود.

در این راهنما بالغ بر۸۰۰ مجله علمی و پژوهشی و علمی ترویجی الکترونیکی(تمام متن) که دارای بیشترین اثرگذاری علم و دانش در داخل کشور می باشند، جای داده شده است.

سامانه اطلاعات مربوط به هر نشریه شامل : مقالات آخرین شماره نشریه، مقالات آرشیو نشریه ،چکیده و کلید واژه دسترسی و... می باشد

در حال حاضر فهرست و اطلاعات مربوط به مجلات در حوزه علوم انسانی شامل:روانشناسی، علوم اجتماعی ، قرآن و حدیث، علوم تربیتی، فناوری و مدیریت،تاریخ،ادبیات و زبان ها،علوم سیاسی، فقه وحقوق، فلسفه و کلام، اخلاق، کتابداری، تربیت بدنی، اقتصاد، جغرافیا، حسابداری، مال، مدیریت

فنی و مهندسی شامل: ،عمران،صنایع،برق و کامپیوتر،مکانیک،فناوری اطلاعات،مهندسی دریا،مهندسی شیمی نفت و پلیمر، نواد و متالورژی، مهندسی معدن، زلزله، مهندسی آب، مهندسی پزشکی، پدافند غیر عامل، میان رشته ای، کشاورزی، شامل: آبخاك، اقتصادکشاورزی، اکولوژی، جنگلداری، مکانیزاسیون، زراعت، باغبانی، بیوتکنولوژیو ژنتیك گیاهی، علوم دام، شیلات، صنایع چوب و کاغذ، گیاهپزشکی، صنایع غذایی، ترویج علم

منابع طبیعی شامل: آبخیز داری ،بیابان،محیط زیست،مرتع و دامپزشکی موجود است.

مراحل ورود به سامانه

کاربران با مراجعه به سایت کتابخانه سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی به آدرس http://lib.oerp.ir/ از طریق پیوند راهنمای الکترونیکی نشریات می توانند به مجموعه منابع دسترسی داشته وجستجوی خود را به صورت یک جا انجام دهند.

با ظاهر شـدن صفحه فهرسـت نشـریات ، روی عنوان مورد نظر کلیك نموده و با باز شدن صفحه به اطلاعات مقالات آخرین شـماره ، مقالات آرشـیو نشـریه ،چکیده و کلید واژه دسترسی خواهید داشت.

مقاله

فرهنگ مدرسه و فرهنگ خانواده و بررسی تاثیرات آن بر یکدیگر در بستر شیوع بیماری‌های همه‌گیر

فاطمه السادات عبادی

الویرا سوزا لیما (دارای دکترا از دانشگاه سوربون فرانسه و فوق‌دکترا از دانشگاه استنفورد آمریکا، صاحب نظریه راهبردی در مورد تلفیق ابعاد زیست‌شناسی و فرهنگی در حوزه توسعه جوامع انسانی) در مقاله‌ای با عنوان "فرهنگ مدرسه و فرهنگ خانواده و بررسی تاثیرات آن بر یکدیگر در بستر شیوع بیماری‌های همه‌گیر" به بررسی نقش فرهنگ در آموزش به‌ویژه در حوزه‌ی آموزش‌های کلاس محور و تفاوت آن‌ها با آموزش از راه دور پرداخته است. در این نوشتار به بخش‌های از این مقاله که توسط اداره روابط عمومی و امور بین‌الملل سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی ترجمه شده؛ پرداخته می شود. علاقه‌مندان جهت مطالعه کامل آن می‌توانند به سایت سازمان، بخش "مقالات" مراجعه کنند.

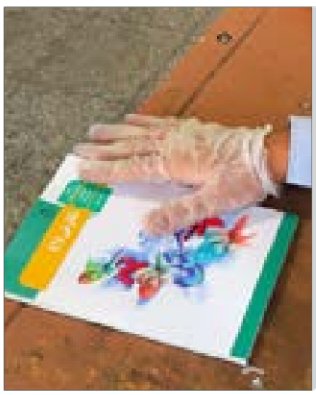

الویرا سوزا لیما در آغاز این مقاله تاکید دارد این نیاز و واقعیت درک شود که خانواده و مدرسه هر دو فضاهایی فرهنگی هستند و گفته است: ساختارهایی که براساس فرهنگ پایه‌ریزی شده‌اند و اصولاً در اجتماع به عنوان بسترهایی برای تبادل آرا میان نوع بشر به وجود آمده‌اند نقش‌های تاریخی خود را در طول زمان ایفا کرده‌اند.

او سپس با ارائه توضیحاتی ادامه می‌دهد: دو ساختار فرهنگی نقش اصلی را در شکل دادن به فرهنگ انسان و در فرآیند پیشرفت و یادگیری او عهده‌دار هستند که یکی خانواده و دیگری مدرسه است. خانواده نقش اصلی را در شکل‌گیری شخصیت انسان در رابطه با ارزش‌های اصلی فردی و هویت جمعی دارد که شامل ارزش‌ها و رفتارهای انسان نیز می‌شود و در چارچوب گروه اجتماعی که به آن تعلق دارد قابل ارزیابی است. مدرسه نیز یک محیط فرهنگی است که موجود انسانی را براساس تجربه، تاریخ بشری و خرد انباشته شده حاصل از آن در بستر زندگی اجتماعی شکل می‌دهد.

الویرا سوزا لیما

دارای دکترا از دانشگاه سوربون فرانسه و فوق‌دکترا از دانشگاه استنفورد آمریکا، صاحب نظریه راهبردی در مورد تلفیق ابعاد زیست‌شناسی و فرهنگی در حوزه توسعه جوامع انسانی

الویرا سوزا لیما با توجه به این واقعیت که این دو فضای محوری برای آموزش و پیشرفت کودکان و نوجوانان یعنی مدرسه و خانواده به نحو موثری با یکدیگر در ارتباط متقابل بوده و در هم تنیده‌اند، به بررسی انسان‌شناسانه و جامعه‌شناسانه ابعادی پرداخته که فرآیند آموزش و یادگیری را هنگام شیوع بیماری‌های همه‌گیر و مسری تحت‌تاثیر خود قرار می‌دهند.

او سپس به ارائه یک سابقه‌ی تاریخی برای فهم موضوع این متن و کمک به خواننده برای درک بهتر موضوع پرداخته است و از پروژه مدارس موازی در سال ۱۹۹۴ میلادی در شهر Belo Horizonte در ایالت Minas Gerais, کشور برزیل گفته است. این پروژه یکی از اولین اقدامات ابداعی برای تغییر نحوه‌ی آموزش عمومی در کشور برزیل به شمار می‌آید که پس از پایان دیکتاتوری نظامی حاکم بر این کشور (که از سال ۱۹۶۴ تا سال ۱۹۸۵ بطول انجامید) به اجرا درآمده است.

الویرا سوزا لیما در ادامه به دوره آموزشی که در شهر Belo Horizonte داشته اشاره دارد و از تجربه برگزاری سمینارهای چهار ساعته خود گفته است.

پس از ارائه توضیحات در مورد نحو این سمینار و نتایج آن، می‌گوید: در این زمان دیگر موضوع فرهنگ تبدیل به دغدغه‌ی اصلی برای آموزش‌های مدارس ابتدایی و حتی کودکستان‌ها شده بود. در واقع موضوع فرهنگ تبدیل به یک محرک آموزشی شده بود که در فرآیندی قوی اما تدریجی نقش اصلی را در تغییر پارادایم‌ها و اصول نحوه آموزش در مدارس شهرهای متعددی از مناطق مختلف کشور بازی می‌کرد. اگر این شیوه‌ی تلفیقی در نقاط دیگر نیز در حوزه‌ی تدریس و مباحث آموزشی ادامه پیدا می‌کرد می‌توانست بسیار راهگشا باشد. همان‌طور که شیوع بیماری کرونا در حال حاضر لزوم چنین تغییر نگرش‌هایی را اجتناب ناپذیر کرده است. در واقع فضای مدرسه به فضای خانه و خانواده نزدیک‌تر شده است که خود موجب ایجاد تغییرات عمیقی در مفاهیم آموزش و پیشرفت کودکان و نوجوانان شده است. برای فهم و از آن مهم‌تر تصمیم‌گیری و عمل در این وضعیت تازه ما باید به مقوله‌ی فرهنگ به عنوان یک نظر گاه اصلی در بحث آموزش نگاه کنیم که باید هرچه بیشتر مورد شناخت و کشف قرار گیرد.

او معتقد است برای اینکه فهم بهتری از فرهنگ داشته باشیم نیاز داریم تا به علم انسان‌شناسی رجوع کنیم. پرداختن به علم انسان شناسی به عنوان پایه‌ی علمی برای پاسخ دادن به ماهیت وجودی و لزوم اهمیت ساختاری به نام مدرسه، بسیار ضروری است. به‌ویژه با توجه به این نکته که دو عامل زمان و فضای تربیتی دو محور اصلی در علم انسان‌شناسی و بررسی رفتار انسان است. در عین حال باید توجه کنیم که در دوران پاندمی و شیوع بیماری‌های همه گیر همین دو عامل زمان و فضای تربیتی است که دقیقاً و به شدت تحت‌تاثیر قرار می‌گیرد مخصوصاً اگر فرایندهای قرنطینه را در هنگام شیوع بیماری‌های همه گیر در نظر بگیریم.

این نظریه‌پرداز سپس مدرسه را از لحاظ تاریخی مورد بررسی قرار داده و گفته است: مدرسه و آموزش در محیط‌های معین از ۵۰۰۰ سال پیش در فرهنگ‌ها و تمدن‌های مختلف و در گستره‌ی وسیعی از کره زمین ابداع و اختراع شد و اگرچه این فرهنگ‌ها و تمدن‌های انسانی مختلف از یکدیگر شناختی نداشتند، اما مدرسه در هر کدام از آن‌ها با شاخص‌های مشترکی ابداع شد.

سپس شاخص‌ها را مورد بررسی قرار داده است و در همین راستا به چالش انتقال فضای آموزشی به خانه و خانواده می‌پردازد.

او معتقد است: اولین و مهمترین تغییری که هنگام همه‌گیری و شیوع بیماری‌های همه‌گیر اتفاق می‌افتد این است که موقتا فضای آموزش در مدرسه به فضای خانه و خانواده منتقل می‌شود. این اولین چالش مهم پیش روست. اینکه چگونه خانواده نقش خود را در قالب نقشی که مدارس به طور سنتی در چارچوب بندی و اجرای فرآیند انتقال دانش ایفا کرده‌اند، باز تعریف کند. با این حال باید به این نکته نیز اذعان داشت که خانواده نمی‌تواند دقیقاً همان نقشی را ایفا کند که مدرسه در راستای آموزش کودکان و نوجوانان ایفا می‌کند، چرا که بزرگترها شامل والدین و پدربزرگ‌ها و مادربزرگ‌ها و یا برادران و خواهران بزرگتر برای آموزش حرفه‌ای آموزش ندیده و آمادگی لازم را ندارند و نمی‌توانند نقش واسطی را که معلمان در تربیت ذهن و مغز دانش آموزان ایفا می‌کنند را اجرا کنند. بنابراین والدین دانش‌آموزان نمی‌توانند به طور سیستماتیک روند یادگیری دانش که در مدارس آموزش داده می‌شود را تکمیل کنند. در عین حال ما خود را در مقابل یک واقعیت جدید می‌یابیم: بعد از پنج هزار سال که از عمر مدرسه به عنوان فضا و مکان تخصصی آموزش می‌گذرد، فضایی که به دقت از زندگی عمومی جدا شده و تخصصی شده است، گویا زمان آن رسیده است که حتی به طور موقتی به دلیل شیوع بیماری‌های مسری، فضا و زمان ارائه آموزش از مدرسه به خانواده منتقل شود.

در نتیجه الویرا سوزا لیما به دو مفهوم کلیدی "فرهنگ خانواده" و "فرهنگ مدرسه" پرداخته است تا مخاطب به درک مناسبی از جهان منحصربه فرد هر دوی این ساختارهای فرهنگی و اجتماعی دست یابد. در عین حال به درک جدیدتری از نقش‌های اجتماعی معلمان و والدین برسد. نقش‌هایی که در عین جدایی و فاصله برای پیشرفت کودکان و نوجوانان بسیار ضروری است.

او مدرسه و خانواده را دو سازمان‌های بسیار قدیمی در تاریخ حیات بشر دانسته و می‌افزاید: هر خانواده به معنی اخص کلمه تاریخی برای خود دارد که در دوره‌های تاریخی مختلف نسل‌های مختلف آن خانواده را در برمی‌گیرد. از نظر تئوریک هر خانواده به آینده نگاه می‌کند در حالی که

نسل‌های جدید آن و فرزندان تازه به دنیا آمده در مدار هسته‌ی اصلی خانواده که والدین هستند؛ رشد و نمو می‌کنند. خود والدین و یا هسته‌ی اصلی خانواده به‌طور تاریخی نقش نسل جدید هسته‌ای قبلی را که در واقع همان پدربزرگ‌ها و مادربزرگ‌ها باشند را ایفا می‌کنند. از منظر دیگر و با توجه به شرایط مالی و اقتصادی خانواده و حتی کل جامعه و کشور این هسته‌های اصلی حتی می‌توانند از لحاظ جغرافیایی تغییر مکان دهند و به صورت مهاجر و یا حتی پناهنده به واحدهای جغرافیایی دیگر برود و در آنجا مجدداً هسته خانواده را بنیان بگذارند و یا گسترش دهد. اما برخلاف این جابجایی فیزیکی؛ فرهنگ به صورت سازمان یافته در افراد خانواده وجود دارد و از والدین به نسل جدیدتر منتقل می‌شود. در واقع تجارب فرهنگی خانواده از والدین به فرزندان و در بازه‌های مختلف زمانی منتقل می‌شود که خود ارزش‌های بنیادین و از آن مهمتر ارزش‌های سمبولیک خانواده را نیز شامل می‌شود و از نسلی به نسل دیگر و فارغ از محیط جغرافیایی تازه انتخاب شده و یا قدیمی و سنتی منتقل می‌شود.

الویرا سوزا لیما ادامه می‌دهد: اگر بخواهم خلاصه کنم باید بگویم که پدر و مادرها معلم نیستند و از زمانی که معلمان فرزندانشان از طریق تکنولوژی و در دوران شیوع بیماری‌های همه‌گیر از طریق تکنولوژی وارد خانه‌های آن‌ها می‌شوند و وظایف مختلف روزانه‌ی تدریس آغاز می‌شود، چالش جدیدی پیش روی آن‌ها ایجاد می‌شود. یک مدل جدید از تعامل میان بزرگسالان شامل معلمان و والدین باید به وجود بیاید تا در چارچوب هماهنگی میان آن‌ها، کودکان و نوجوانان احساس امنیت کنند و در یک بستر نمادین و سمبلیک جدید شروع به آموختن کنند. برای آنکه والدین نقش آموزش دهنده را براساس بایسته‌ها و طرح‌هایی که در مدرسه وجود دارد بر عهده بگیرند، لازم است آن‌ها حداقلی از دانش را که غالباً در سطح دانشگاهی تدریس می‌شود؛ داشته باشند. حتی برای والدینی که خود معلم هستند و دارای دانش آموزگاری هستند یاد دادن به فرزندان خود بسیار متفاوت از یاد دادن به سایر دانش‌آموزان است. داشتن یک رابطه‌ی موثر، در نظر گرفتن تاریخ خانواده مثلاً دانستن راه‌هایی که خانواده در چارچوب آن مشکلات داخلی خود را حل می‌کند، عادت‌های روزمره‌ی خانواده، همه‌ی اینها جزئی از رابطه‌ی جدیدی است که در طی آن تعامل میان آموزگاران و دانش‌آموزان و دانش انتقال غیررسمی مطالب درسی در چارچوب خانواده و رفتار درون مدرسه شکل می‌گیرد. والدین با دانش‌آموزانی که در خانه درس می‌خوانند باید رابطه‌ی جدیدی را شکل دهند که همزمان فرآیند انتقال دانش توسط آن‌ها یا با راهنمایی معلمان و همین‌طور استراتژی آموزش را پوشش دهد.

در واقع در چارچوب عادات و رفتار مدرسه است که مهمترین چالش پیش روی والدین خود را بروز می‌دهد. رفتار در مدرسه جزئی از فرهنگ مدرسه است که خود شکلی منحصر به فرد دارد. برای نمونه من می‌توانم بر روی اصل انضباط در مدارس تاکید و تکیه کنم. قواعد رفتاری در مدرسه و انضباط درون آن براساس سازمان و برنامه‌ی روزانه‌ی مدرسه و زندگی آموزشی شکل پیدا می‌کند که در عین حال براساس این واقعیت بنا شده است که مدرسه سیستمی است که براساس عملکرد گروه‌های سنی مشترک، برنامه‌ی زمانبندی آموزشی دقیق برای یادگیری مسائل درسی و کسب مهارت لازم در مورد آن‌ها، بنا شده است.

سامانه باشگاه معلمان مولف راه‌اندازی می‌شود

انتشارات مدرسه

انتشـارات مدرسه با هدف شناسـایی و بهره‌گیری از تولیدات و آثار معلمان مولف سامانه باشگاه معلمان را راه اندازی می‌کند.

به گزارش روابط عمومی انتشارات مدرسه: با توجه به اینکه در بین معلمان، نویسندگانی هستند که به دلیل دوری محل اقامت ناشناخته هستند، از طریق تشکیل این باشگاه شناسایی و معرفی خواهند شد.

با راه اندازی این سـامانه هرمعلم مولفی با وارد کردن نام کاربری و رمز عبور خود که از انتشـارات مدرسـه دریافت می‌کند؛ وارد سامانه شده و اطلاعات خود و اثرش را بارگزاری می‌کند.

بنابرایـن گزارش؛ بیشـترین ثبت‌نام تعدادی از مولـف و مترجم در سـامانه با حضور در غرفه نمایشـگاه کتاب سال‌های گذشته صورت گرفته اسـت. امـا برای تکمیل و حضـور در سـامانه، معلمان مولف می‌توانند با تکمیل فرمی که بر روی پایگاه خبری انتشـارات مدرسـه بارگزاری می‌شـود نام کاربـری و رمز عبور برای ورود به سـامانه را از طریق پیامک دریافت کنند.

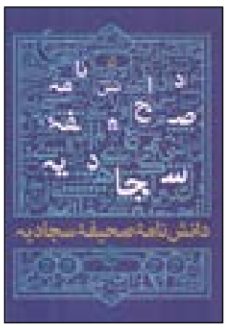

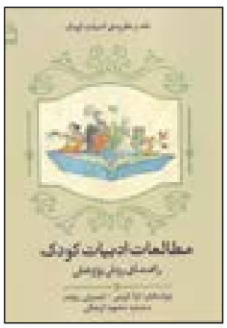

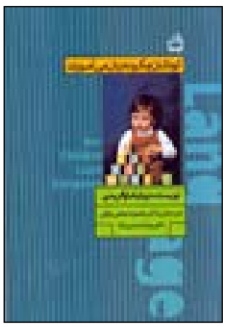

فراخوان مقاله

ماهنامه رشد معلم

قابل توجه همکاران فرهنگی علاقه‌مند

نشریه رشد معلم مشتاق است مطالب کاربردی و زیسته شما معلمان، مربیان و مدیران مدرسه‌ها را به چاپ برساند.

موضوعات پیشنهادی

- تکنیک‌ها و روش‌های نو در تدریس و ارزشیابی در بستر فضای مجازی (شبکه شاد، معرفی نرم‌افزار و...)
- اشاعه مفاد اسناد تحولی در فرایند یاددهی- یادگیری (رویکرد فطرت‌گرایی و ...)
- نوآوری در روش‌های تدریس با رویکرد موقعیت‌محور و تلفیقی
- ارزشیابی فرایندی و عملکردی
- انواع مهارت‌های معلمی
- منش و هویت معلمی
- چگونگی برنامه‌ریزی درسی در سطح مدرسه (بوم)
- چگونگی احیای معلم در نقش مشاور
- ویژگی‌های معلم در تراز سند تحول بنیادین آموزش و پرورش
- چالش‌های حوزه فعالیت معلمان
- کاربست بیانیه گام دوم انقلاب، سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و ...
- گزارش از معلمان خلاق و پیش‌کسوت
- نقد و تحلیل کتاب‌های درسی
- تحلیل میزان و کیفیت تحقق شایستگی‌ها در دانش‌آموزان
- تحلیل ویژگی‌های نسل جدید

قالب‌های نوشتاری

مقاله | یادداشت | خاطره | داستان | تجربه‌نگاری | اقدام‌پژوهی | روایت‌پژوهی | درس‌کاوی | سناریونویسی | گزارش از سمینارها و جشنواره‌های کیفیت‌بخشی معلمان

شرایط ارسال مطالب

- حجم مطالب ارسالی حداکثر ۱۰۰۰ کلمه باشد.
- مطالب ارسالی در فرمت ورد (Word) آماده و از طریق ایمیل فرستاده شود؛ به نشانی: moallem@roshdmag.ir
- مشخصات نویسنده (نام، سمت، شهر، شماره تماس) ذکر شود.

تلفن دفتر مجله:

۰۲۱-۸۸۴۹۰۲۳۲